

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

Πάτρα, 06 - 12 - 2018

Ταχ. Δ/ση : Αλ. Παπαδιαμάντη 14 και Αρέθα
Ταχ. Κώδ.: 264 43, Πάτρα
Πληροφορίες: Σ. Βέρρας
Τηλέφωνο: 2613613225
Fax: 2613613212
E-mail: gd.peraok@pde.gov.gr

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΛΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Καθώς οδεύουμε στο τέλος της καλλιεργητικής περιόδου για την ελαιοκαλλιέργεια, επισημάνουμε τα προβλήματα φυτοπροστασίας της από την περίοδο της συγκομιδής και μέχρι την έναρξη της επόμενης καλλιεργητικής περιόδου.

Τα θέματα φυτοπροστασίας αυτής της χρονικής περιόδου είναι τα παρακάτω:

- **Κυκλοκόνιο** (*Spilocaea oleagina* συν. *Cycloconium oleaginum*)
Τα συμπτώματα εμφανίζονται στην πάνω επιφάνεια των φύλλων με το σχηματισμό καστανών κυκλικών κηλίδων, γνωστό ως μάτι του παγωνιού, στα φύλλα «των ποδιών» του δέντρου. Προσβάλλει ακόμη τους μίσχους των φύλλων και τους ποδίσκους των καρπών και πιο σπάνια τους καρπούς και τους νεαρούς κλάδους. Για την εκδήλωση της ασθένειας είναι απαραίτητη η ύπαρξη υψηλής υγρασίας και σχετικά χαμηλές θερμοκρασίες (15 - 20 °C). Οι μολύνσεις γίνονται το φθινόπωρο και την άνοιξη. Οι κηλιδώσεις εξελίσσονται σε ξηράνσεις και στη συνέχεια τα φύλλα κιτρινίζουν και πέφτουν.
- **Κερκόσπορα** (*Pseudocercospora sladosporioides*)
Οι μολύνσεις ξεκινούν με τις πρώτες βροχές του φθινοπώρου και συνεχίζονται όλο το χειμώνα. Προκαλεί κηλιδώσεις στα φύλλα και στους καρπούς. Συνήθως τα πρώτα συμπτώματα στα φύλλα εμφανίζονται «στις ποδιές» των δέντρων. Στην πάνω επιφάνεια των φύλλων εμφανίζονται ακανόνιστες χλωρωτικές κηλίδες ενώ στην κάτω επιφάνεια παρατηρείται γκριζος μεταχρωματισμός. Στους πράσινους καρπούς εμφανίζονται καστανές κηλίδες ελαφρά βυθισμένες. Σε σοβαρές προσβολές παρατηρείται φυλλόπτωση, καρπόπτωση και εξασθένηση του δέντρου. Οι βροχοπτώσεις είναι καθοριστικός παράγοντας για την εξάπλωση της ασθένειας.
- **Γλοιοσπόριο ή Ανθράκωση** (*Colletotricum gloeosporioides*, *Colletotricum acutatum* & *Colletotricum clavatum*)
Το γλοιοσπόριο προσβάλλει όλα τα όργανα της ελιάς (φύλλα, άνθη, καρπό) αλλά κυρίως προκαλεί σήψη του ελαιοκάρπου. Πρόσφατες έρευνες έχουν δείξει ότι η μόλυνση μπορεί να εμφανιστεί σε όλα τα στάδια της ανάπτυξης του ελαιοκάρπου, από την εμφάνιση των ανθέων μέχρι την ωρίμανση. Συνήθως οι πρωτογενείς

μολύνσεις προκαλούνται την άνοιξη και κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού η ασθένεια αναστέλλεται, παραμένει σε λανθάνουσα κατάσταση και με την ύπαρξη των ευνοϊκών συνθηκών του φθινοπώρου εμφανίζεται.

Η ανάπτυξη του μύκητα ευνοείται όταν η θερμοκρασία είναι μεταξύ 10 - 25 °C και η υγρασία είναι υψηλή.

Το χειμώνα το παθογόνο διαχειμάζει στους προσβεβλημένους μυμιοποιημένους καρπούς που παρέμειναν στο δέντρο ή σ' αυτούς που έπεσαν στο έδαφος. Την άνοιξη μέσω του αέρα και της υψηλής σχετικής υγρασίας το μόλυσμα μεταφέρεται στα άνθη και στα φύλλα. Το καλοκαίρι το παθογόνο βρίσκεται σε λανθάνουσα κατάσταση λόγω των υψηλών θερμοκρασιών, αλλά έχει εγκατασταθεί στα φυτικά όργανα από την άνοιξη. Το φθινόπωρο η υψηλή σχετική υγρασία λόγω βροχοπτώσεων, οι ιδανικές θερμοκρασίες που επικρατούν την περίοδο αυτή για την ανάπτυξη του παθογόνου (10 - 25 °C) και η ωριμότητα του καρπού, συμβάλλουν στην εκδήλωση της ασθένειας.

Οδηγίες αντιμετώπισης για κυκλοκόνιο, κερκόσπορα και γλοιοσπόριο: κατάλληλο και συστηματικό κλάδεμα για να εξασφαλίζεται καλός αερισμός και φωτισμός του εσωτερικού της κόμης του δέντρου με στόχο τον περιορισμό της υγρασίας του φυλλώματος, ισορροπημένες αρδεύσεις και λιπάνσεις. Συστήνονται προληπτικοί ψεκασμοί με χαλκούχα και εγκεκριμένα μυκητοκτόνα το φθινόπωρο αλλά και την άνοιξη (έναρξη βλαστικής περιόδου), τη βροχερή περίοδο. Στην περίπτωση που η πίεση της ασθένειας είναι μεγάλη και οι προσβολές συνεχίζονται, θα χρειαστεί οι επεμβάσεις να συνεχιστούν (προληπτικά και θεραπευτικά).

- **Καρκίνωση** (*Pseudomonas savastanoi*)

Η βακτηριολογική αυτή ασθένεια εκδηλώνεται με το σχηματισμό εξογκωμάτων, γνωστά ως καρκινώματα, σε κλαδίσκους, κλάδους, κορμό και σπανιότερα σε φύλλα και καρπούς, στα οποία προκαλεί κηλιδώσεις. Οδηγεί σε ξήρανση των κλάδων και εξασθένηση των δέντρων. Το παθογόνο επιβιώνει επιφυτικά και μολύνει τους ιστούς από πληγές. Η εξάπλωση της ασθένειας ευνοείται από την δημιουργία πληγών κατά τις καλλιεργητικές εργασίες (συλλογή καρπού κ.α.), τις χαμηλές θερμοκρασίες (παγετός), την ανεμοθύελλα, το χαλάζι και τη βροχή.

Συνθήκες υψηλής υγρασίας και σχετικά χαμηλών θερμοκρασιών, ευνοούν την προσβολή μέσω πληγών.

Η ποικιλία Κορωνέικη είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη στην καρκίνωση.

Οδηγίες αντιμετώπισης: Συνιστάται να αποφεύγεται το κλάδεμα των δέντρων και η συλλογή καρπού με βροχερό καιρό. Τα κλαδευτικά εργαλεία να απολυμαίνονται με κατάλληλο απολυμαντικό (οινόπνευμα ή χλωρίνη). Αμέσως μετά τη συγκομιδή, το κλάδεμα, την εκδήλωση παγετού, το χαλάζι, συστήνεται προληπτικός ψεκασμός με εγκεκριμένο χαλκούχο σκεύασμα. Να αφαιρούνται, να απομακρύνονται και να καταστρέφονται οι προσβεβλημένοι κλάδοι σε «ξηρή περίοδο» για την αποφυγή νέων μολύνσεων.

- **Δάκος** (*Bactrocera oleae*)

Ο δάκος είναι ο σημαντικότερος εχθρός της ελιάς. Η ζημιά που προκαλεί είναι ποσοτική (μείωση της παραγωγής και υποβάθμιση της εμπορικής αξίας του ελαιοκάρπου) και ποιοτική στο παραγόμενο ελαιόλαδο (αύξηση της οξύτητας και αλλοίωση των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών του).

Οι ιδανικές συνθήκες για ωοτοκία του δάκου είναι μεταξύ 20 – 28 °C.

Η φετινή καλλιεργητική περίοδος της ελαιοκαλλιέργειας χαρακτηρίστηκε από ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη του δάκου. Η καλλιέργεια της ελιάς πρωίμωσε κατά 2 εβδομάδες, η μέγιστη θερμοκρασία τους καλοκαιρινούς μήνες δεν ξεπέρασε τους 32 °C, η μέση θερμοκρασία κυμάνθηκε στους 28 °C, οι βροχοπτώσεις τον Ιούνιο ήταν σημαντικές και η σχετική υγρασία στην περιοχή μας ήταν υψηλή.

Οι παραπάνω παράγοντες συνέβαλλαν καθοριστικά στην πληθυσμιακή εξέλιξη της 1^{ης} γενεάς του εντόμου από τον Ιούνιο και λόγω της πρωιμότητας του ελαιοκάρπου άρχισε και η προσβολή από νωρίς.

Η υπηρεσία διενήργησε τρεις δολωματικούς ψεκασμούς αλλά η προσβολή παρέμεινε σημαντική.

Οδηγίες αντιμετώπισης: να λαμβάνεται μέριμνα έτσι ώστε να συγκομίζονται όλοι οι ελαιοκάρποι τόσο από τα δέντρα όσο και από το έδαφος, για την αποφυγή εστιών διαχείμασης του εντόμου, το οποίο θα αποτελέσει τον αρχικό πληθυσμό της επόμενης χρονιάς (άνοιξη). Επίσης οι ασυγκόμιστοι ελαιοκάρποι αποτελούν τροφή για τον υπάρχον πληθυσμό. Συνιστάται πρώιμη συγκομιδή ελαιοκάρπου για την μείωση των επιπλέον προσβολών. Επίσης χειμερινή επιφανειακή κατεργασία του εδάφους πριν το Φεβρουάριο, θα έχει σαν αποτέλεσμα την έκθεση των νυμφών του δάκου στο ψύχος και την θανάτωση τους.

Συνιστάται η διενέργεια δολωματικών ή θεραπευτικών ψεκασμών, όταν η προσβολή είναι πάνω από το οικονομικό όριο ζημιάς (>5% για τις ελαιοποιήσιμες και >1% για τις επιτραπέζιες ελιές).

- Την φετινή καλλιεργητική περίοδο υπήρξε έντονη ζημιά στην ελαιοκαλλιέργεια, κυρίως κατά περιοχές, από μαργαρόνια και κηκιδόμυγα των βλαστών.

Προληπτικά μέτρα φυτοπροστασίας:

- Απομάκρυνση και κάψιμο των προσβεβλημένων κλάδων των δέντρων (κηκιδόμυγα των βλαστών, ξυλοφάγα έντομα – φλοιοτρίβης, φλοιοφάγος, καρκίνωση κ.α.).
- Κλάδεμα πρώτα των υγιών δέντρων και μετά των προσβεβλημένων.
- Το κλάδεμα να γίνεται με ξηρό και ήπιο καιρό, να μην υπάρχει υγρασία στα δέντρα.
- Να απολυμαίνονται τα εργαλεία κλαδέματος.
- Να διενεργείται ψεκασμός μετά τη συλλογή ελαιοκάρπου και το κλάδεμα.

Εκτιμώντας τα παραπάνω, συνιστάται στους ελαιοπαραγωγούς να παρακολουθούν τις Γεωργικές Προειδοποιήσεις του Π.Κ.Π.Φ. & Π.Ε. Αχαΐας και σε συνεργασία με τις Γεωτεχνικές Υπηρεσίες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και τους τοπικούς γεωπόνους, να προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες φυτοπροστασίας στον κατάλληλο καλλιεργητικό χρόνο.

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΕΡΡΑΣ

